

do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. Kontekst rozwojowy młodości zawiera w sobie czynniki ryzyka wykluczenia oraz samowykluczenia. Aby przeciwdziałać zagrożeniu wykluczenia młodych ludzi, należy zwrócić uwagę na rozwijanie ich kreatywności, gdyż jest w niej zawarty duży potencjał chroniący przed wykluczeniem. Pomimo wszystkich wysiłków, trzeba liczyć się z tym, że zarówno młode osoby, jak i profesjonaliści będą napotykać na przeszkody wynikające z ograniczeń edukacyjnych oraz rynku pracy, a także ograniczeń tkwiących w samych nastolatkach.

Zatrudnienie młodzieży jest szczególnym przedmiotem zainteresowania psychologii i pedagogiki społecznej. Publikacja z tego zakresu tematycznego jest przeznaczona przede wszystkim dla psychologów, pedagogów, pracowników socjalnych zajmujących się optymalizowaniem rozwoju społecznego młodzieży, jej przygotowaniem zawodowym, doradztwem personalnym, przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu. Pomimo kontekstu warunków niemieckich, może też być przydatna dla osób kreujących w Polsce politykę społeczną zmierzającą do zapobiegania marginalizacji młodzieży.

Dorota Kornas-Biela

Kierownik Katedry Psychopedagogiki, Instytut Pedagogiki KUL

EWA DOMAGAŁA-ZYŚK, *Surdoglottodydaktyka. Lekcje i zajęcia językowe dla uczniów niesłyszących i słabosłyszących*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2014, ss. 220.

Najogólniej rzecz ujmując, książka dotyczy, zgodnie z tytułem, dydaktyki języka obcego odnoszonej do specyficznej grupy uczących się, jaką stanowią osoby niesłyszące i słabosłyszące. Problematyka to tyleż istotna społecznie, co nowa w wymiarze edukacyjnym i badawczym – nadal bowiem niewiele jest publikacji o takim profilu na naszym rynku wydawniczym, podczas gdy potrzeby informacji i formacji w kręgach nauczycieli języka obcego, zwłaszcza angielskiego, są znaczące. Już ten tylko wzgląd jednoznacznie przesądza o celowości wydania przedmiotowej pracy, mającej jednak przy tym wiele innych zalet, które postaram się scharakteryzować poniżej.

Tekst pracy jest ujęty w przejrzystą i logiczną strukturę – dzieli się na trzy części, obejmujące łącznie 22 rozdziały. Dwie pierwsze części (stanowiące łącznie ¼ objętości pracy) obejmują przejrzyste, przystępne wprowadzenie do uwarunkowań nauczania osób z wadą słuchu. Znajdujemy tu podstawowy opis tej przypadłości i jej odbioru społecznego, przy czym autorka jednocześnie stara się korygować pewne rozpowszechnione, a niesłuszne schematy myślowe i wyobrażenia. Jednak główną osią rozważań w tej części pozostaje wymiar komunikacyjny i jego uwarunkowania, walory i potencjał – tym kwestiom przyporządkowana została w części II dziedzina nazwana przez autorkę surdoglottodydaktyką. W części tej znajdujemy nie tylko prezentację zasad dydaktycznych, lecz także przegląd odnośnych, ciągle nie dość licznych, a przy tym mało znanych badań na tym polu. Część III, centralna czy też główna (stanowiąca ¾ objętości pracy), jest szczególnie interesująca dla praktyki dydaktycznej. Obejmuje ona szereg jej istotnych aspektów – od kwestii organizacyjnych poprzez środki, techniki i metody nauczania po przykłady dobrych praktyk w tym zakresie. Opracowanie to stanowi spójną całość, łącząc w sobie rzeczowe, klarowne wprowadzenie z zarysem metodyki nauczania języka angielskiego, przy czym konkretne wskazania są osadzone w ramach rodzącej się dopiero dziedziny – surdoglottodydaktyki.

Pracę uzupełniają przejrzysty spis treści, krótki wstęp oraz obszerna, kilkujęzyczna bibliografia, w której najczęściej przywoływanym nazwiskiem jest nazwisko samej Autorki. I nie chodzi tu o brak skromności z jej strony, lecz zwykłe odzwierciedlenie znaczenia i miejsca jej publikacji – zarówno tych o charakterze naukowym, jak i tych o zacięciu praktyczno-organizacyjnym. Autorka jest bowiem nie tylko wybijającym się autorytetem w swej dziedzinie, lecz także osobą żywo zaangażowaną w działania edukacyjne i usprawniające, i to w bardzo różnych środowiskach, na różnych polach, mającą przy tym wymierne osiągnięcia zarówno w Polsce, jak i za granicą.

Nic zatem dziwnego, że w omawianej pracy uderza nie tylko bardzo dobre, teoretyczne obeznanie Autorki, lecz także jej bogate, często bezpośrednie doświadczenie dotyczące różnych wymiarów i aspektów edukacji osób niedosłyszących oraz ich osobistego i społecznego funkcjonowania. Wielość mniej lub bardziej rozbudowanych przykładów nadaje pracy pogładowy charakter, natomiast sama różnorodność pomysłów i tzw. dobrych praktyk napawa nadzieją, że książka ta wyzwoli zapewne w czytelniku pewien optymizm, ale i właściwie go ukierunkuje, tj. ośmieli do własnej dociekliwości i kreatywności w poszukiwaniu rozwiązań dla każdej, niepowtarzalnej z natury rzeczy sytuacji dydaktycznej. Podobnie wielość ilustracji, odniesień, tabel itp., uzupełniających i konkretyzują-

cych treści pracy, może skłaniać do szukania dalej, do pogłębiania, do zagłębienia choćby do licznych wskazywanych źródeł internetowych. Jestem więc przekonana, że czytelnik nie zatrzyma się na wskazaniach tekstu, że będzie szukał dalej, czego dobitny przykład daje mu przecież sama autorka.

Podsumowując tę zasadniczą część recenzji, stwierdzam, że mamy tu do czynienia z **pracą mądrą**: autorka ukazuje bowiem szerokie i wzajemnie powiązane uwarunkowania komunikacji językowej, wprowadzając czytelnika w sposób widzenia, odczuwania i przeżywania osób z wadą słuchu. Stąd też lepiej rozumiemy kwestie bardziej specjalistyczne czy wręcz techniczne, nie tracimy bowiem z oczu tego, co najważniejsze – adresata naszych zabiegów, z całą specyfiką jego inności. To ostatnie czyni z tej pracy także **pracę dobrą** – w sensie skłaniania czytelnika do życzliwego i realistycznego postępowania wobec osób z wadą słuchu. Dobre postępowanie to, według autorki, także postępowanie skuteczne – stąd jej uporczywość w pokazywaniu niemal w każdym rozdziale i podrozdziale, co i dlatego może być sensowne, a co i dlatego za sensowne uznane być nie może. Tak więc, najkrócej mówiąc, praca nie tylko fachowo wprowadza w podjętą problematykę i pozwala lepiej ją ogarnąć, ale też kształtuje określone postawy wobec konkretnych problemów i sytuacji, najwyczejniej inspirując do sensownego działania na tym polu. Wszystko to gwarantuje, w moim przekonaniu, że omawiana praca okaże się publikacją nader przydatną i pożyteczną.

Czytelnik pracy – najpewniej nauczyciel języka obcego (czyli zapewne angielskiego), pracujący z osobami z wadą słuchu – poznawszy całość pracy, będzie prawdopodobnie do jej lektury niejednokrotnie powracał, w miarę napotykanich wątpliwości i problemów. Stąd też, o ile nie widzę w zasadzie potrzeby żadnych istotnych uzupełnień treści czy przekształceń przyjętego układu treści, o tyle chciałabym zwrócić uwagę na istotność odpowiednio starannego dopracowania redakcyjnego.

Podsumowując, uznaję ocenianą pracę za wartościową merytorycznie i zdecydowanie pomocną w propagowaniu właściwego podejścia w nauczaniu języka angielskiego jako języka obcego osób z wadą słuchu. Nie wątpię też, że książka ta zostanie przyjęta z zainteresowaniem przez odnośne środowiska nauczycielskie, a zapewne także przez wszystkich tych, którym na sercu leży edukacja osób niedosłyszących.

Weronika Wilczyńska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu